

Calitatea vieții în Europa: bunăstarea subiectivă

Sinteză

Introducere

Cum pot fi utilizate în elaborarea politicilor datele privind bunăstarea subiectivă (modul în care oamenii percep calitatea propriei vieți)? Sunt aceste date relevante în contextul dificultăților economice cu care se confruntă în prezent Europa? Prezentul raport prezintă noi constatări relevante pentru elaborarea politicilor, extrase din cea de-a treia rundă a Studiului european privind calitatea vieții (*European Quality of Life Survey - EQLS*), efectuat de Eurofound în perioada 2011-2012 și arată modul în care datele privind bunăstarea pot ajuta factorii de decizie să identifice grupurile și țările cele mai afectate de criza economică, precum și pe cele care rezistă mai bine decât s-ar fi așteptat, și oferă noi dovezi în sprijinul deciziilor politice.

Raportul realizează o comparație între țări și între categorii în rândul celor 27 de state membre ale Uniunii Europene (UE) existente la acel moment, identificând factorii determinanți ai bunăstării și factorii care ar putea proteja oamenii împotriva unui nivel scăzut al bunăstării. De asemenea, raportul descrie cum a evoluat bunăstarea subiectivă între 2007 și 2011, în general la nivelul UE, dar și în statele membre individuale. Raportul nu se limitează la utilizarea satisfacției raportate cu privire la propria viață, analizând o serie întreagă de concepte ale bunăstării subiective, inclusiv bunăstarea hedonică (sentimentele de scurtă durată), bunăstarea eudaimonică (cât de bine funcționează oamenii de-a lungul vieții) și satisfacția față de diferite aspecte ale vieții.

Contextul politicilor

Decidenții politici trebuie să cunoască impactul real al crizei asupra vieții oamenilor. Există sentimentul general că din cauza crizei inegalitățile s-au adâncit și că aceasta a avut un impact mai mare asupra categoriilor sociale deja vulnerabile. Sunt aceste percepții confirmate de datele referitoare la nivelul bunăstării?

S-a susținut în numeroase rânduri că noii indicatori fac parte din pachetul necesar pentru a ajuta la ieșirea din criză și la prevenirea apariției alteia. Comunicarea din 2009 a Comisiei Europene, intitulată „Dincolo de PIB: măsurarea progreselor într-o lume în schimbare”, invită la o abordare mai holistică a măsurării, inclusiv a măsurării

bunăstării, precum și la punerea unui accent mai mare pe repartizarea resurselor și rezultatelor între categoriile sociale și economice, pe de o parte, și între regiuni, pe de alta. Datele EQLS sunt esențiale pentru a oferi informațiile necesare acestei discuții.

Principalele constatări

Cel mai ridicat nivel al bunăstării se înregistrează în țările social-democrate din nordul Europei (Danemarca, Finlanda, Țările de Jos și Suedia), iar cel mai scăzut în Bulgaria, Grecia, Ungaria, Letonia și România. Deși bunăstarea este corelată cu PIB-ul pe cap de locuitor, mai multe țări înregistrează niveluri mai ridicate ale bunăstării decât ar fi de așteptat exclusiv pe baza PIB-ului.

Aproape toate țările prezintă un nivel scăzut al bunăstării, în legătură cu cel puțin un parametru de măsurare. De exemplu, în pofida nivelului în general ridicat al bunăstării, Regatul Unit are cele mai scăzute niveluri ale vitalității și sentimentului apartenenței la comunitatea locală. Estonia și Letonia înregistrează cele mai scăzute niveluri ale satisfacției privind sistemul de sănătate.

Categoriile de populație care se remarcă pentru nivelul scăzut al bunăstării sunt persoanele afectate de boală sau de handicap, persoanele care nu au un loc de muncă, persoanele despărțite sau divorțate și persoanele de vârstă mijlocie (între 35 și 49 de ani).

Ciprul, Ungaria și România înregistrează cel mai mare grad de inegalitate în ceea ce privește bunăstarea generală, Germania și Regatul Unit situându-se nu foarte departe. Analiza a identificat cele mai grave inegalități din diferite țări din punctul de vedere al bunăstării. De exemplu, diferența cea mai mare de bunăstare dintre persoanele cu venituri mari și cele cu venituri mici a fost constatată în Bulgaria, în timp ce diferența cea mai mare de bunăstare dintre sexe a fost înregistrată în Cipru, Portugalia și România.

Deși satisfacția de viață a crescut puțin între 2007 și 2011, gradul de fericire a scăzut, iar nivelul excluziunii sociale percepute a crescut, ceea ce arată că, în realitate, nivelul bunăstării a stagnat în timpul crizei.

Este important de menționat că există diferite modele regionale, creșterea nivelului mediu al bunăstării în Europa fiind determinată de creșterile înregistrate în acest sens în statele membre mai noi, precum Bulgaria și România.

Acolo unde au existat creșteri ale nivelului bunăstării, în special în statele baltice, Irlanda, țările din sudul Europei și Regatul Unit, acestea au fost observate la persoanele care fac parte din cuartila cu cele mai mari venituri. În schimb, cele mai mari scăderi ale nivelului bunăstării au fost înregistrate de persoane aparținând cuartilei cu cele mai mici venituri.

Cei mai puternici indicatori ai bunăstării au fost lipsurile materiale, sănătatea, echilibrul dintre viața profesională și viața privată și lipsa de timp liber, precum și satisfacția privind serviciile publice.

Indicatorii au fost diferiți în funcție de indicele de măsurare utilizat. De exemplu, cel mai puternic indicator al singurătății a fost situația de văduvie, iar cel mai puternic indicator al stresului a fost echilibrul dintre viața profesională și cea privată.

De asemenea, indicatorii au fost variați în funcție de grupele de țări utilizate în acest studiu. Sănătatea a fost cel mai important factor determinant al satisfacției de viață în grupa țărilor social-democrate. În țările din sudul Europei, pe locul al doilea în rândul celor mai importanți factori determinanți a fost satisfacția față de serviciile publice.

Analiza amănunțită a scos în evidență rezultate surprinzătoare.

- Aspectele sociale ale sărăciei, precum imposibilitatea de a invita oaspeți acasă, au fost cele mai importante în crearea indicelui sărăciei cu ajutorul EQLS.
- Cel mai important impact negativ al locuinței asupra satisfacției de viață a fost sentimentul de nesiguranță cu privire la posibilitatea de a locui în continuare în propria casă.
- Contractele de muncă pe durată determinată de mai puțin de 12 luni au afectat în mod deosebit gradul de satisfacție de viață, în timp ce contractele pe perioade de 12 luni sau pe perioade mai lungi nu au avut un impact negativ important.
- Contactul direct cu prietenii a avut un puternic impact asupra bunăstării, în timp ce contactul indirect (prin telefon sau e-mail) nu a avut aproape niciun efect pozitiv.
- Luând în considerare alți factori, persoanele din zonele rurale prezintă un nivel mai ridicat al bunăstării decât cele din zonele urbane.

Indicii pentru elaborarea politicilor

Datele evidențiază importanța acordării unei atenții deosebite mai multor categorii de persoane, și anume celor afectate de handicap sau de starea precară de sănătate, persoanelor care nu au un loc de muncă și persoanelor de vârstă mijlocie. De asemenea, ele transmit semnale de avertizare mai multor țări care înregistrează niveluri scăzute sau în curs de scădere ale bunăstării, Estonia, Grecia și Suedia prezentând scăderi importante.

Unele țări pot oferi lecții pozitive. În afara țărilor scandinave care constituie cel mai important exemplu dat de obicei, Polonia înregistrează un grad mai ridicat al satisfacției de viață decât multe dintre țările sale învecinate, în timp ce Spania (cel puțin în 2011) părea să își mențină, în pofida crizei, nivelul mediu de bunăstare și gradul scăzut de inegalitate din punct de vedere al bunăstării.

Din perspectiva creșterii nivelului bunăstării, datele demonstrează clar care sunt prioritățile politicilor: reducerea sărăciei și a lipsurilor, combaterea șomajului, integrarea persoanelor cu handicap, asigurarea echilibrului dintre viața profesională și cea privată și menținerea calității serviciilor publice. De asemenea, datele evidențiază importanța protecției rețelelor și relațiilor sociale. Aceasta presupune, de exemplu, luarea în considerare a consecințelor sociale neintenționate, asociate mobilității geografice din ce în ce mai mari a forței de muncă, sau a gradului tot mai scăzut al coeziunii sociale și al încrederii, asociat inegalității crescute.

Condițiile de muncă au efecte asupra bunăstării. Trecerea salariiilor de la contracte de muncă pe termen scurt la contracte cu durată nedeterminată ar avea un efect mai puternic asupra bunăstării decât angajarea cu contracte pe termen scurt a persoanelor care nu au un loc de muncă. Combaterea suprasolicitării la locul de muncă ar spori nivelul bunăstării.

Autoritățile locale din zonele urbane ar putea să privească spre zonele rurale pentru a identifica ce anume le-ar aduce avantaje din punctul de vedere al bunăstării. Este posibil ca accesul la spațiul verde și la comunitate să joace un rol. În același timp, politica rurală ar trebui să asigure că posibilitățile de încadrare în muncă rămân disponibile, pentru a le permite cetățenilor să locuiască în mediul rural.

Activitatea fizică contribuie la bunăstare. Printre măsurile de sporire a activității fizice se numără gradul mai ridicat de includere în programele școlare și extinderea posibilităților de deplasare activă (pe jos sau cu bicicleta).

Pentru toți respondenții, îndatorarea este corelată negativ cu nivelul bunăstării, în special în cazul persoanelor cu venituri mici, ceea ce evidențiază necesitatea măsurilor de protecție.

Informații suplimentare

Raportul *Third European Quality of Life Survey – Quality of life in Europe: Subjective well-being* (Cel de-al treilea studiu european privind calitatea vieții – Calitatea vieții în Europa: bunăstarea subiectivă), este disponibil la adresa: <http://www.eurofound.europa.eu/publications/htmlfiles/ef1359.htm>

Pentru informații suplimentare, luați legătura cu Daphne Ahrendt, director de cercetare, la adresa: dap@eurofound.europa.eu